

Затверджено Вченою Радою
ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра економіки та підприємництва

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

О.В.Запорожченко

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії)

Спеціальність _____ 104-фізика та астрономія
(код і назва спеціальності (теї))

Інститут/факультет _____ ФМФІТ _____
(назва інституту, факультету)

2020-2023

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності».

Розробники: к.е.н., доц. Крючкова Наталія Михайлівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Економіки та підприємництва

Протокол № 1 від. “28” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

проф. Горняк О.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Економіко-правового факультету

Протокол № 1 від. “28” серпня 2020 р.

Голова НМК

_____

(підпис)

доц. Масін В.М.
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

© Крючкова, 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3,0 годин – 90 ІНДЗ* – не передбачено навчальним планом	10 – Природничі науки 104- Фізика та астрономія Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)	За вибором студента	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		1-2-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>60 Самостійна робота</i>	
		год.	год.
		у т.ч. ІНДЗ*: год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності» є формування системи знань з теоретичних, методологічних і прикладних положень парадигми інтернаціоналізації в сфері сучасної вищої освіти і науки з урахуванням глобальних тенденцій, викликів та соціально-економічних трансформацій.

Логіка і структура курсу «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності» дозволить PhD-студентам засвоїти необхідний обсяг знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної компетентності у науково-дослідній сфері відповідно до стандартів ESG.

Завдання. Основними завданнями курсу є вивчення таких проблем, як:

- дослідження процесів інтернаціоналізації в сфері освіти і науки на національному, галузевому, інституційному рівнях;
- вивчення механізмів функціонування основних форм інтернаціоналізації вищої освіти і науки – внутрішньої (Internationalization at Home) та зовнішньої (Internationalization Abroad);
- розробка цільових орієнтирів, методів, засобів, інструментів інтернаціоналізації ринку освітніх послуг та наукових досліджень;
- вивчення особливостей програм академічної мобільності (індивідуальної, студентської та НПП, мобільність освітніх програм, інституційна мобільність);
- набуття вмінь критично аналізувати моделі інтернаціоналізації освітньої діяльності на наукових досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Загальні компетентності:

- Здатність працювати у міжнародному середовищі;
- Здатність до усної і письмової презентації та обговорення результатів наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, в тому числі з експертами інших галузей.

Програмні результати навчання:

- ПР3.1. Вміти представляти наукову документацію та власні результати досліджень українською мовою;
- ПР3.2. Вміти представити результати наукових досліджень з фізики і астрономії в усній, або письмовій формі іноземною мовою, представити наукову документацію на іноземній мові; вільно перекладати науково-технічні тексти з фізики і астрономії.
- ПР5.2. Вміти орієнтуватися в складних філософських питаннях сучасної науки і способах їх вирішення;
- ПР4.3. Вміти планувати та здійснювати учбовий процес з фізики та астрономії, реалізовувати різнопланові заходи для їх виконання;

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення навчальної дисципліни PhD-студент повинен:

знати: загальні закономірності визначення сутності поняття «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності», її форм, основні види академічної мобільності та можливості їх реалізації, механізми формування нових

міжнародних стандартів освітніх програм, форми і процедури імплементації програм «подвійних дипломів», механізми інтеграції в освітні програми та наукові дослідження міжнародного виміру та стандартів, експорт освітніх послуг та результатів наукових досліджень, створення стратегічних освітньо-наукових альянсів;

вміти: критично оцінювати і порівнювати теоретичні концепції і світові практики інтернаціоналізації освітньої діяльності та наукових досліджень для аналізу проблем реалізації їх стратегічних пріоритетів, використовувати фундаментальні знання для імплементації існуючих та розробки нових цільових орієнтирів, методів, засобів, інструментів інтернаціоналізації ринку освітніх послуг та наукових досліджень і надання відповідних рекомендацій.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретико-методологічні основи інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності

Тема 1. Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі.

Вступ до проблематики визначення сутності поняття «інтернаціоналізація» та «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності». Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація», її основні форми та характеристики.

Тема 2. Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможності сучасного ЗВО.

Механізми функціонування основних форм інтернаціоналізації вищої освіти і науки – внутрішньої (Internationalization at Home) та зовнішньої (Internationalization Abroad). Інтернаціоналізація освітніх планів і програм. Форми транснаціональної освіти. Критерії та індикатори ефективності інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності ЗВО.

Тема 3. Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки.

Систематизація та аналіз форм академічної мобільності. Інтегральна класифікація форм міжнародної академічної мобільності на основі критеріїв: цілі мобільності, період освіти, інституціоналізація мобільності, ступінь інтеграції в освітній процес. Показники ефективності академічної мобільності / рейтинги.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Прикладні положення реалізації інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності сучасного ЗВО.

Тема 4. Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг.

Фандрайзинг: функції та види. Організації-донори, грантодавці, спонсори.

Особливості подання заявок на фінансування, що залежать від пріоритетів, специфіки тематики та роботи фондів. Етапи написання пропозиції проекту. Самооцінювання проектною пропозиції. Краудфандинг наукових проектів.

Тема 5. Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності

Нормативно-правова база із забезпечення академічної мобільності в Україні. Основні програми грантової підтримки академічної мобільності для українських вчених: базові вимоги до аплікантів, типова структура аплікаційного пакету, мовні компетенції (CEFR та системи міжнародної мовної сертифікації). Складання навчального плану: каталоги курсів і принципи роботи з ними; інструментарій ECTS.

Тема 6. Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки

Національні пріоритети у галузі науки і освіти. Класифікація проектів за метою. Огляд програм ЄС для підтримки проектів у галузі освіти та науки (Erasmus +KA2, KA3; Horizon2020; DAAD; IVF; MATRA; фонд Конрада Аденауера; фонд Генріха Белля; SIDA). Структура гранту: основні й додаткові грантові кошти; кофінансування; критерії придатності для фінансування (eligibility); основні витратні статті; прямі й непрямі витрати; єдина ставка (flat rate); калькулятори коефіцієнтів; принципи ефективного планування бюджету (cost-efficiency); форми звітності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності												
Тема 1. Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможнос- ті сучасного ЗВО	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 3. Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки	14	2	2			10	14	2	2			10
Разом за змістовним модулем 1	42	6	6			30	42	4				30
Змістовний модуль 2. Прикладні положення реалізації інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності сучасного ЗВО												
Тема 4. Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг	14	2	2			10	14	2	2			10

Тема 5. Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності	14	4	2			10	14	4	2			10
Тема 6. Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки	18	4	4			10	18	4	4			10
Разом за змістовним модулем 2	48	10	8			30	48	10	8			30
Усього годин	90	16	14			60	90	16	14			60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі	2
2	Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможності сучасного ЗВО	2
3	Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки	2
4	Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг	2
5	Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності	2
6	Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки	4

6. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Вечірня форма навчання
1.	Методологія дослідження ефективності інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності основних університетів-партнерів.	10	10
2.	Особливості розробки наукового проекту в рамках двох- або багатосторонньої партнерської угоди.	10	10
3.	Складання кошторису (бюджету) проекту.	10	10

4.	Інструментарій оцінки інституційного потенціалу вищої освіти (Higher Education Institutional Capacity Assessment Tool – HEICAT). За його допомогою визначити сильні і слабкі сторони ОНУ імені І.І. Мечникова за такими позиціями: а) стратегічний дослідницький менеджмент, б) грантова діяльність, в) дослідницька етика, г) професійний/кар'єрний розвиток науковців, д) заохочення наукових досліджень, е) наукова інфраструктура.	10	10
5.	Виристовуючи Карту професійного розвитку науковця, (Vitae Researcher Development Framework), розроблену британським Центром дослідження кар'єрного розвитку (CRAC), оцініть і проаналізуйте можливості власного наукового розвитку у найближчі 5	10	10
6.	Планування навчального та науково-дослідницького стажування в рамках академічної мобільності. Скласти повний аплікаційний пакет для участі у програмі академічного обміну Erasmus+ KA107.	10	10

9. Індивідуальне науково - дослідне завдання

Не передбачено навчальним планом

10. Методи навчання

Лекції, розповідь, пояснення, ілюстрація, обговорення проблемних питань, виконання теоретичних і практичних завдань, розв'язання ситуаційних вправ, виконання самостійних завдань.

11. Методи контролю

Поточний контроль PhD-студентів здійснюється:

- тест-контролем знань з кожного змістового модуля, розрахункові та ситуаційні завдання;
- оцінювання практичних навичок;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання письмової самостійної роботи (реферат);
- підсумковий письмовий проєкт.

Підсумкова оцінка отримується PhD-студентом за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100–бальною шкалою

12. Питання для підсумкового контролю

1. Визначення сутності поняття «інтернаціоналізація», «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності».
2. Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація».
3. Основні форми інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності.
4. Якісні і кількісні характеристики інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності.
5. Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація».
6. Внутрішня форма інтернаціоналізації вищої освіти і науки (Internationalization at Home).
7. Зовнішня форма інтернаціоналізації вищої освіти і науки (Internationalization Abroad).

8. Інтернаціоналізація освітніх планів і програм.
9. Розробка міжнародних компетентностей.
10. Критерії ефективності інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності ЗВО.
11. Індикатори ефективності інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності ЗВО.
12. Аналіз форм академічної мобільності.
13. Критерії класифікації форм міжнародної академічної мобільності.
14. Інтегральна класифікація форм міжнародної академічної мобільності.
15. Показники ефективності академічної мобільності.
16. Сутність, функції та види фандрейзингу.
17. Особливості подання заявок на фінансування проектів.
18. Етапи написання пропозиції проекту.
19. Самооцінювання проектною пропозиції.
20. Краудфандинг наукових проектів.
21. Основні вимоги до програм грантової підтримки академічної мобільності для українських вчених.
22. Складання навчального плану: каталоги курсів; інструментарій ECTS.
23. Національні пріоритети у галузі науки і освіти в глобалізації.
24. Класифікація освітньо-наукових проектів за метою подання.
25. Програми ЄС для підтримки проектів у галузі освіти та науки.
26. Особливості складання кошторису (бюджету) проекту.
27. Структура гранту, його основні складові.
28. Критерії придатності для фінансування (eligibility) проекту (гранту).
29. Принципи ефективного планування бюджету (cost-efficiency) проекту.
30. Форми звітності проекту (гранту).

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-3) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення проблемних ситуацій, обговорення дискусійних положень	20
Модуль 2 (теми 4-6) – опитування під час занять, поточне тестування, вирішення проблемних ситуацій, обговорення дискусійних положень	20
Індивідуальне науково-дослідне завдання	30
Залік: питання, наукова доповідь за темою	30

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту, (роботи), практик?	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Комплексне навчально-методичного забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових наукових та публіцистичних видання з тематики дисципліни, інформаційні ресурси.

15. Рекомендована література

Основна

1. Barrow, C.W.et al.: Globalization, Trade Liberalization and higher Education in North America, 2003.
2. Cheps: The European higher education and research landscape 2020, Anniversary Edition, 2004.
3. Eggins, H. ed.: Globalization and the Reform in Higher Education, 2004.
4. EUA: Forward from Berlin: The Role of Universities to 2010 and Beyond, 2003.
5. Heublein, U. et al.: Studienverlauf im Ausländerstudium. In: DAAD Dokumentation und Materialien, Vol. 55, 2004.

Додаткова

1. Горизонт 2020. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/mizhnarodni-zvyazki/uchastu-programax-es-erazmus-ta-gorizont-2020/gorizont-2020.html>.
2. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
3. Рач В.А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку навч. посіб. / В.А.Рач, О.В.Росошанська, О.М.Медведева; за ред. В.А.Рача. К. : К.І.С, 2010. 276 с.
4. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (Руководство PMBOK®). Американский национальный стандарт ANSI/PMI 99-001-2004 / под общ. ред. С. Д. Бушуева. – 3-е изд. – Project Management Institute USA, 2004. 388 с.
5. Управление проектами. Основы профессиональных знаний и система оценки компетенции проектных менеджеров (National Competence Baseline, NCB UA Version 3.1): / Бушуев С.Д., Бушуева Н.С. К.: ІРІДІУМ, 2010. 208 с.
6. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Fifth Edition, 2013, Project Management Institute, Inc. 586 p.
7. Kennett B. Planning and Managing Scientific Research: A guide for the
8. beginning researcher / Brian Kennett; The Australian National University. Canberra, Australia : ANU Press, 2014. 93 p.
9. Mustaro P.N. Project Management Principles Applied in Academic Research Projects / Issues in Informing Science and Information Technology. Volume 10, 2013. P.325 340.
10. Curriculum Vitae: Tips and Tricks. URL: http://www.ru.nl/publish/pages/772480/tips_and_tricks_cv.pdf
11. Erasmus+ International Credit Mobility: Handbook for Higher Education Institutions. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/international-credit-mobility-handbook_en.pdf

12. Motivation Letter: Tips and Tricks. URL: http://www.ru.nl/publish/pages/772480/tips_and_tricks_motivation_letter.pdf
13. Здіюрук С.І., Богачевська І.В. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір: Аналітична довідка Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1421/>.
14. Зразки мотиваційних листів та CV. URL: <http://www.ru.nl/science/careerservice/your-career/cv-motivation-letter/>
15. Мирончук Н.М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір// Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: зб. наук. праць /за ред. проф. С.С. Віпвицької, доц. Н.М. Мирончук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20-24.
16. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24.01.2013 №48 —Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0488-13>
17. Постанова Кабінету міністрів України від 12 серпня 2015 р. №579 -Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>.
18. Постанова Кабінету міністрів України від 4 березня 1996 р. №287 —Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287-96-%D0%BF>.
19. Роз'яснення окремих пунктів Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. URL: <http://mon.gov.ua/citizens/rozyasnennya/3348/kopiya-roz%E2%80%99yasnennya-okremix-punktiv-polozhennya-pro-poryadok-realizaciyi-prava-na-akademichnu-mobilnist.html>.
20. Третяк О.С., Чебоненко С.О. Академічна мобільність та сучасні підходи до забезпечення якості вищої освіти в Україні. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1370.
21. Шаблон CV у форматі Europass. URL: <http://europass.cedefop.europa.eu/documents/curriculum-vitae>.
22. Browning B. Grant Writing for Dummies / Beverly A. Browning. – NY: Wiley Publishing, 2003. – 360 p.
23. Browning B. Perfect Phrases for Writing Grant Proposals / Beverly A. Browning. – Madison: The McGraw-Hill, 2008. – 256 p.
24. Friedrich M. The International Component in Erasmus+: How to Write Successful Proposals (Joint Master Degree and Capacity Building). URL: http://ecemundus.tpf.hu/upload/file/Friedrich_ECCE%20Mundus%20-%20KZ%20-20E+%20successful%20proposal.pdf.
25. Karsh E. The Only Grant-Writing Book You'll Ever Need / Ellen Karsh. – NY: Basic Books, 2014. – 448 p.
26. Аплікаційна форма Erasmus+ KA2 Capacity Building. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents-for-applicants/model-application-forms_en.
27. Довідник з написання проектів Erasmus+. URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/introduction/how-to-read-programme-guide_en.
28. Електронна форма проекту Erasmus+ . URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents-for-applicants/model-application-forms_en.
29. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.
30. Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.
31. Національна доктрина розвитку освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
32. Національна стратегія реформування вищої освіти в Україні. URL: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/01/strategiya_reformuvannya_vyshchoyi_osvity_2.0.pdf.

33. Національна стратегія розвитку вищої освіти в Україні 2012 – 2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
34. Сайт Національного офісу Erasmus+ в Україні. URL: <http://erasmusplus.org.ua/>.
35. Сайт програми Erasmus+. URL: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en.
36. Тематичні звіти EACEA. URL: http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/thematic_reports_en.